

Tjänsteställe, handläggare

Revisionskontoret
Anders Emnegard

Datum

2019-10-17

Dnr

19REV43

Sida

1(3)

Distribution

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Regionstyrelsen

Delges:

Regionfullmäktige

Köp av vårdtjänster från privata utförare

Vid överläggningar med Regionens revisorer den 17 oktober 2019 behandlades revisionsrapporten *Köp av vårdtjänster från privata utförare*.

Bakgrund

Regionen köper vårdtjänster av privata utförare i syfte att förbättra tillgängligheten till vården och för att komplettera den egna verksamheten med svårrekryterad kompetens. Köp av vårdtjänster ställer ökade krav på regionens interna kontroll för att säkerställa en god vård för patienterna och följsamhet till upphandlingsreglerna.

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig vid köp av vårdtjänster från privata utförare.

Regionstyrelsen ansvarar enligt reglementet för upphandling och ingående av avtal av tjänster från privata utförare.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ska enligt reglementet fullgöra de uppgifter som organisationen har i egenskap av vårdgivare och ansvarar därigenom för den avropande verksamheten.

Bedömningar

Har Regionstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende upphandling av vårdtjänster?

Vi bedömer sammantaget att Regionstyrelsen vid tiden för granskningen inte fullt ut säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende upphandling av vårdtjänster.

Under 2019 har styrelsen tagit initiativ till att revidera upphandlingspolicyn och där också pekat på behovet av en inköpsstrategi för regionen. Vi ser inköpsstrategin som väsentlig för att framförallt klargöra de inledande stegen i inköpsprocessen, i det här fallet i vårdverksamheten, samt hur dessa steg ska integreras med ledningsprocessen i verksamheten. Inköpsstrategin är under beredning och beräknas preliminärt vara klar under december 2019.

Styrelsen har också under 2019 reviderat sin delegationsordning och där delegerat upphandlingsbesluten direkt till berörda befattningshavare. Tidigare delegerades beslutanderätten till regiondirektören, som i sin tur vidaredelegerade den. Vi ser positivt på den nya ordningen i sak, vi har dock noterat att delegationsordningen inte är förenlig med

reglementet. Om styrelsen bedömer att delegationsordningen är ändamålsenlig behöver den ta initiativ till en revidering av reglementet.

Enligt lagen om offentlig upphandling åligger det styrelsen som upphandlande myndighet att fastställa riktlinjer för användning av direktupphandling i regionen. Styrelsen har inte fastställt sådana riktlinjer. Vi har noterat att upphandlingsverksamhetens interna rutiner berör delar av de frågor som enligt Konkurrensverket bör regleras.

Vi ser positivt på att regionens övergripande process för den interna kontrollen har implementerats i styrelsens verksamhet Inköp- och upphandling. Det pågående åtgärderna avseende en samverkansmodell för inköpsprocessen och en analysplan för ökad avtals-trohet är enligt vår bedömning väsentliga för den interna kontrollen. Upphandlingsverksamhetens rutiner bidrar också till en god styr- och kontrollmiljö avseende de senare stegen i inköpsprocessen (upphandling, implementering och avtalsuppföljning).

Har Hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende köp av vårdtjänster?

Vi bedömer sammantaget att Hälso- och sjukvårdsnämnden vid tiden för granskningen inte fullt ut säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende köp av vårdtjänster från privata utförare.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i likhet med Regionstyrelsen delegerat sin beslutanderätt direkt till berörda befattningshavare. Dessa beslut rör avrop från ramavtal. Som vi noterat tidigare ser vi positivt på den nya ordningen i sak men delegationsordningen är inte förenlig med reglementet. Vi rekommenderar därför att nämnden samråder med styrelsen om lämpliga åtgärder.

Vi har inte kunnat finna styrdokument inom nämndens förvaltningar som berör de inledande stegen i inköpsprocessen i verksamheten eller verksamhetens medverkan i upphandlingsprocessen och avtalsförvaltningen. Enligt vår uppfattning bör det dock vara tillräckligt att Regionstyrelsen fastställer en inköpsstrategi för regionen samt att strategin vid behov kompletteras med regiongemensamma riktlinjer för att skapa en god styr- och kontrollmiljö. Vår uppfattning bygger på att dessa frågor bereds inom Regionledningsgruppen där samtliga förvaltningschefer ingår. Hälso- och sjukvårdsnämnden bör också ges tillfälle att bereda inköpsstrategin.

Riskanalyser och kontrollåtgärder avseende otillåten direktupphandling är ett utvecklingsområde. Granskningen visar att nämndens verksamheter köpt vårdtjänster för 6,7 miljoner kronor från privata utförare utan upphandlade avtal under första halvåret 2019. Vi bedömer att Hälso- och sjukvårdsnämnden är primär riskägare och ansvarig för förekomsten av otillåten direktupphandling sett utifrån kommunallagens perspektiv. Vi kan dock konstatera att det är Regionstyrelsen, i egenskap av upphandlande myndighet, som hanterat processen kring de upphandlingsskadeavgifter som hittills utdömts på grund av otillåtna direktupphandlingar i regionen.

Otillåtna direktupphandlingar medför också begränsade möjligheter för vården att följa upp och kontrollera leverantörerna och kraven på tjänsternas utförande, då villkor för detta inte har avtalats. Vidare ökar risken för att upphandlingspolicyns krav på affärs-mässighet, rättssäkerhet (mutor, jäv och oegentligheter) och hållbarhet (ekologisk och social) inte kan upprätthållas.

Vi bedömer vidare att risken för personuppgiftsincidenter är hög då vi noterat att flera vårdfakturor med personuppgifter (namn och personnummer) inte sekretessmarkerats i fakturasystemet. Detta medför i förlängningen en risk för att den tekniska och organisatoriska säkerheten inte kan anses vara tillräcklig. Fakturor avseende utomlänsvård hanteras i särskild ordning och berörs inte här.

Rekommendationer

Vi rekommenderar att Regionstyrelsen:

- ▶ fastställer riktlinjer för användning av direktupphandling i regionen, samt
- ▶ tar initiativ till att revidera reglementet avseende möjligheten att delegera beslutanderätten direkt till berörda befattningshavare.

Vi rekommenderar att Hälso- och sjukvårdsnämnden:

- ▶ samråder med Regionstyrelsen om lämpliga åtgärder avseende delegationsordningen,
- ▶ säkerställer att otillåtna direktupphandlingar inte förekommer inom nämndens verksamheter,
- ▶ säkerställer sekretessen för vårdfakturor.

Vi har därutöver identifierat ett antal utvecklingsområden och åtgärder som upphandlingsverksamheten bör vidta i syfte att stärka den interna styrningen och kontrollen ytterligare. I samband med saklighetsgranskningen av revisionsrapporten har det framkommit att upphandlingsverksamheten har vidtagit och initierat flera av dessa åtgärder.

Vi vill med anledning av vår granskning få del av Hälso- och sjukvårdsnämndens och Regionstyrelsens kommentarer och synpunkter. Svaret bör vara oss tillhanda senast den 7 januari 2020.

REGIONENS REVISORER

Else Ammor
Ordförande

Birgitta Arnberg
Revisionsdirektör